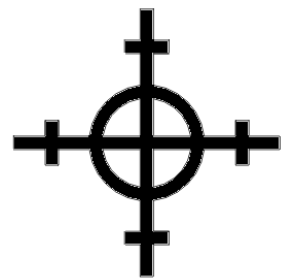

Jeszcze o Konińskich herbu Rawa i XIII wiecznej tradycji powstania Witowic i Witowskiej (Konińskiej) Woli

Praprapradziadem fundatora parafii w Witowskiej Woli – Męciny z Konina – był Warsz, jeden z najbliższych współpracowników księcia Bolesława Wstydlivego. W 1252 r. został miecznikiem sandomierskim, w 1255 r. stolnikiem sandomierskim, zaś w 1259 objął funkcję kasztelana lubelskiego. Wreszcie w 1268 r. został wojewodą sandomierskim, a w 1270 r. objął najbardziej prestiżowy w państwie księcia Bolesława urząd kasztelana krakowskiego. Warsz był zapewne nie tylko sprawnym administratorem, ale i szczęśliwym wodzem. W 1266 r. był jednym z dowódców wyprawy na Ruś, w 1271 r. prowadził dywersyjną ekspedycję wojsk małopolskich na księstwo wrocławskie podczas wojny węgiersko-czeskiej, zaś w 1280 r. wraz z wojewodami krakowskim i sandomierskim poprowadził rycerstwo Bolesława w bitwie pod Goźlicami, w czasie której rozgromiono ruskie oddziały księcia halickiego Lwa.

Znak kasztelana Warsza na dokumencie przechowywanym w archiwum Cystersów w Mogile pod Krakowem (XIII w.).

Również krewniak Warsza (prawdopodobnie brat) Sięgniew pełnił odpowiedzialne funkcje w administracji Bolesława Wstydlivego. Już w roku 1252 r. poświadczony został bowiem jako kasztelan lubelski, zaś w 1255 wojewoda sandomierski. Sięgniew już w 1248-1249 roku stał na czele wyprawy – wraz z wojewodą sandomierskim Sądem – wojsk Wstydlivego na Jaćwingów.

Pradziadkiem Męciny z Konina był Prędota z Michowa (wieś w ziemi sandomierskiej), który w 1300 roku został kasztelanem sandomierskim, zaś w 1313 objął – podobnie do swojego ojca Warsza – urząd kasztelana krakowskiego. Prędota był wiernym

sprzymierzeńcem Władysława Łokietka w jego drodze odbudowy Królestwa po okresie rozbicia dzielnicowego. Chociaż pierwszy urząd uzyskał z rąk Wacława II z czeskiego rodu Przemyślidów, który podbił Małopolskę w 1291 r., to już około 1305 r. przyłączył się do Łokietka, walnie wspomagając go w odzyskaniu przez niego ziemi sandomierskiej.

Herb Rawa wg herbarza Bartosza Paprockiego.

Dziadek Męciny – Krystyn z Ostrowa – był chorążym sandomierskim. Zasługi przodków oraz znaczący majątek predestynowały go do wspaniałej kariery. Niestety, poległ 27 września 1331 r. w bitwie pod Płowcami, osierocając dwóch synów, którzy dali początek rodom: Konińskich i Ostrowskich. O tych ostatnich należy na razie powiedzieć tyle, że brat stryjeczny Męciny, Krystyn z Ostrowa był jednym z najbliższych współpracowników Św. Jadwigi królowej, pełniąc od 1387 r. funkcję ochmistrza jej dworu, zaś jego karierę uwieńczyło objęcie stanowiska kasztelana krakowskiego w 1410 r.

O ojcu Męciny Konińskiego – Prędocie z Konina – wiadomo niewiele – zmarł prawdopodobnie w 1378 r., nie piastował żadnych funkcji państwowych, ale był pasowanym rycerzem, co sytuowało go wśród elity stanu szlacheckiego. Prędota wraz innymi Rawiczami był wystawcą dokumentu dla klasztoru na Świętym Krzyżu. Oprócz Męciny Prędota miał również innego syna – Jana – który już w 1385 r. poświęcony został jako pleban w Żarnowie oraz w Skrzyńsku.

Zapewne starszy Męcina odziedzyczył po ojcu łącznie kilkanaście wsi i części wsi, wśród nich z pewnością: Konin, Zajączkowice, Zwołę, część Ostrowa, część Prusinowic w ziemi sandomierskiej oraz Witowice, Witowską Wolę, Krasienin, może część Świdnika Konińskiego (gdzie Konińscy współdziedziczyli z innymi rodzinami herbu Rawa) może część Siestrzewitowa koło Czemiernik – w ziemi lubelskiej.

Warto zauważyć, że w tradycji Konińskich, która dotarła do nas w strzępach informacji pochodzących z zaginionego archiwum Tęczyńskich, powstanie kaplicy - nie parafii! – w dobrach skupionych wokół Witowic i Witowskiej Woli wiązało się z osobą księcia Bolesława Wstydliwego. Wydaje się, że Konińscy wywodzili prawa kościoła parafialnego w Witowskiej (Konińskiej) Woli z przywileju, jaki miał wydać książę Bolesław

w lipcu 1243 roku w Witowicach lub Witowskiej Woli. Choć wiadomość taka wydaje się aż nierealna, nie wolno jej po zwyczajnie odrzucić. Warto wspomnieć, że w maju 1243 r. rycerstwo sandomierskie wierne Wstydliwemu pobiło pod Suchodołem wojska jego stryja, Konrada Mazowieckiego. W wyniku tej bitwy Bolesław objął władzę w ziemi krakowskiej i sandomierskiej, w skład której wchodziła w owym czasie również ziemia lubelska. Kariera przodka Konińskich - Warsza herbu Rawicz na dworze Bolesława Wstydliwego każe zadać pytanie, czy przywilej książęcy nie był nagrodą za usługi oddane przez Rawiczów w tej wojnie. Co trzeba szczególnie podkreślić, Warsz został poświadczony jako właściciel leżącego tuż za Wisłą klucza jaroskiego, do którego należały zapewne m.in. Włostowice. Oddawanie dziesięciny z Witowic do klasztoru na Świętym Krzyżu pozwala na stwierdzenie, że wieś ta rzeczywiście istniała przed 1250 r., kiedy proces uposażenia klasztoru został zakończony i że znajdowała się w rękach rodu związanego ściśle z ziemią sandomierską.

Kaplica w Witowskiej Woli, która miała istnieć w czasach Bolesława Wstydliwego, nosiła wezwanie Świętego Krzyża. Wezwanie to, którym szczyił się nasz kościół farny po XVII wiek, nie było przypadkowe – Konińscy fundując kaplicę i później parafię nawiązywali do tradycji klasztoru na Świętym Krzyżu, u podnóża którego znajdowały się ich rodowe włości, w tym Konin, od której to wsi wywiedli nazwisko. Obecne wezwanie świątyni – Znalezienia Krzyża Świętego jest zatem reminiscencją tradycji sięgającej wieku XIV.

Nie tylko Witowice i Witowska (Konińska Wola) ale i Rudy, Pożóg, Skowieszyn i Włostowice powstanie zawdzięczają Rawiczom. Jeżeli chodzi o Rudy, to znajdowały się one „od zawsze” we władaniu Konińskich. Tymczasem pozostałe miejscowości należały do innej rodziny, wywodzącej się do wspomnianego kilkakrotnie Warsza herbu Rawa – Dembińskich. Ich przodkiem był Leonard z Gawłowa i Dębian, który prawdopodobnie również poległ pod Płowcami. Posiadłości rozrodzonych Dębińskich skupili ostatecznie Jan z Konińskiej Woli oraz jego zięć Gabriel Tęczyński. Warto zaznaczyć, że i ród Dembińskich i rodzina Skowieskich z niego się wywodząca przetrwały przynajmniej do początków wieku XVII, gdy Konińscy wymarli przed połową wieku XVI.

Pieczęć z herbem Rawa na akcie pokoju Toruńskiego 1466, źródło: Archiwum Główne Akt Dawnych, www.dziedzictwo.polska.pl

